

การประชุมวิชาการ (Quality Conference) ครั้งที่ 2/2563
เรื่อง “Siriraj 2P Safety Goals knowledge and sharing:
วิกฤติ COVID-19 กับชาวศิริราช สานฝันสู่ความปลอดภัย”

วันพฤหัสบดีที่ 21 พฤษภาคม 2563 เวลา 13.00 - 15.00 น. ณ ห้องประชุม 203 อาคารศรีสวรินทิรา ชั้น 2
ถ่ายทอดสดด้วยสัญญาณภาพ/เสียงผ่านระบบเน็ตเวิร์ค (SIBN)

วิทยากร ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์

รศ. นพ.วิศิษฎ์ วามวาณิชย์	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช
รศ. ดร. นพ.ยงยุทธ ศิริวัฒนอักษร	รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช
ผศ. นพ.สนั่น วิสุทธีศักดิ์ชัย	รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช
ผศ. นพ.ธรรมา วงศ์วิริยางกูร	รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช

ผู้ดำเนินการอภิปราย : ผศ. นพ.ต่อพล วัฒนา ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช

สรุปการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การประชุมวิชาการคุณภาพ (Quality conference)

รศ. นพ.วิศิษฎ์ วามวาณิชย์ กล่าวว่า ในช่วงสถานการณ์วิกฤติโควิดจนถึงวันนี้ โรงพยาบาลศิริราชได้รักษาผู้ป่วยที่ติดเชื้อ COVID-19 หายทั้งหมด 114 คน ไม่มีผู้เสียชีวิต และไม่มีบุคลากรติดเชื้อ เนื่องจากศิริราชให้ความสำคัญเรื่องความปลอดภัยของบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับผู้ป่วย และได้กำหนดเป็นจุดเน้นด้านความปลอดภัยของผู้ป่วยและบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับ 2P safety ของสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) (สรพ.) สำหรับสถานการณ์การติดเชื้อ COVID-19 ทั่วโลก พบว่า บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขมีอัตราการติดเชื้อ 4-10% ของผู้ติดเชื้อทั้งหมด ในประเทศไทยพบว่าบุคลากรทางการแพทย์ติดเชื้อ <4% เป็นพยาบาลและแพทย์ 80% และสายสนับสนุน 20% โดยมีสาเหตุหลักได้แก่

- ไม่รู้ว่าคนใดติดเชื้อโควิด-19
- ใช้งานอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล (Personal Protection Equipment) ไม่เหมาะสม

ทั้งนี้สรพ. ได้กำหนดมาตรการรับมือเชื้อโควิด-19 เป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การจัดทำแนวทางการปฏิบัติงานในสถานการณ์โควิด-19 การจัดเตรียม PPE การสื่อสารให้บุคลากรเกิดการตื่นตัว

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลและแบ่งปันความรู้ การเตรียมการรับมือการระบาดระลอกที่สอง (Second Wave)

ระยะที่ 3 การบูรณาการเรื่อง 2P Safety Goals และโรคระบาด สู่มาตรฐาน HA

รศ. นพ.วิศิษฎ์ วามวาณิชย์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช กล่าวต่อในหัวข้อ 2P Safety Goals : ประเด็น S2 Social Media and Communication Professionalism เป้าหมายใหญ่ของการสื่อสาร คือ การสื่อสารผ่านสื่ออย่างเหมาะสม เพราะส่งผลต่อภาพลักษณ์ขององค์กร จึงต้องมีแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์สำหรับบุคลากร จากการตอบแบบสอบถามวัดการรับรู้และความตระหนักต่อการใช้สื่อออนไลน์ของบุคลากรจำนวน 2,098 คน ภาพรวมบุคลากรมีความเข้าใจในการใช้สื่อออนไลน์สูงกว่าเป้าหมาย ($\geq 80\%$) แต่ยังมีบางข้อที่ได้คะแนนต่ำกว่าเป้าหมาย ได้แก่

- การโพสต์รูปถ่ายเหตุการณ์ไฟไหม้ในองค์กรในไลน์กลุ่มครอบครัว และบุคลากรส่งข้อมูลผู้ป่วยให้อาจารย์แพทย์ผ่านแอปพลิเคชัน Line เพื่อปรึกษาแนวทางดูแลรักษาผู้ป่วย จึงขอแนะนำการสื่อสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ

องค์กร ผู้ป่วย เหล่านี้ ให้ผ่านช่องทางการสื่อสารเฉพาะบุคลากรภายในคณะฯ เท่านั้น นั่นคือผ่านระบบ Si vWork

- มีการแสดงความคิดเห็นส่วนตัว ในประเด็นหน้ากากอนามัยขาดแคลน ทำให้ประชาชนแตกตื่นเกินความเป็นจริง ซึ่งการสื่อสารที่ดี ควรเป็นการสื่อสารในเชิงบวก

ผศ. นพ.สนั่น วิสุทธีศักดิ์ชัย รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช กล่าวถึง การควบคุมการติดเชื้อ (Infection Control) คือ การป้องกันไม่ให้เชื้อโรคจากผู้ป่วย (มี/ไม่มีอาการ) แพร่เชื้อสู่ผู้อื่น โดยมีมาตรการ 2 รูปแบบ ได้แก่

1. **Standard Precautions** เป็นมาตรการที่ใช้กับผู้ป่วยทุกคนแม้ไม่มีหลักฐานการติดเชื้อชัดเจน มาตรการที่สำคัญ ได้แก่ การทำความสะอาดมือ การใส่หน้ากากอนามัย การใช้ PPE ตามความเหมาะสม

สุขอนามัยมือ (Hand Hygiene) หมายถึง การทำความสะอาดมืออย่างถูกวิธีและถูกเวลา ด้วยสบู่หรือแอลกอฮอล์เจล เป็นสิ่งสำคัญในการป้องกันการติดเชื้อตามมาตรฐานทางการแพทย์ บุคลากรจะต้องล้างมือ 5 ช่วงเวลา ได้แก่ 1. ก่อนสัมผัสกับผู้ป่วย 2. ก่อนทำหัตถการ 3. หลังสัมผัสสารคัดหลั่งของผู้ป่วย 4. หลังการสัมผัสผู้ป่วย และ 5. หลังการเข้าไปในสิ่งแวดล้อมที่ผู้ป่วยพักอยู่ ทั้งนี้การทำความสะอาดมือของบุคลากรในหอผู้ป่วย พบว่า อัตราการล้างมือของบุคลากรก่อนทำกิจกรรม/หัตถการเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าบุคลากรมีความตื่นตัวที่จะป้องกันตนเองและผู้ป่วยไม่ให้เชื้อโรคแพร่กระจาย นอกจากนี้ อัตราการเปิกใช้แอลกอฮอล์เจลเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน 2563

2. **Isolation Precaution/Transmission-based Precautions** จะเริ่มปฏิบัติมาตรการตั้งแต่มีการสงสัยว่ามีการติดเชื้อ สิ้นสุดเมื่อรักษาโรคร้ายหรือพิสูจน์ว่าไม่ติดเชื้อโรคนั้น โดยให้ความสำคัญกับการจัดหอพ่วย ตามประเภทของการกระจายของเชื้อโรคที่สงสัย มี 3 รูปแบบ ได้แก่

- 1) **Airborne Precautions** คือ มาตรการลดความเสี่ยงจากการแพร่กระจายเชื้อทางฝอยละอองขนาดเล็ก (<5 ไมครอน) ซึ่งสามารถลอยในอากาศได้นาน และกระจายไปได้ไกล เช่น โรคหัด วัณโรค และ Chickenpox ควรให้ผู้ป่วยอยู่ในห้องความดันลบ บุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องสวมใส่หน้ากาก N95
- 2) **Contact Precautions** คือ มาตรการลดความเสี่ยงจากการแพร่กระจายเชื้อทางการสัมผัสทั้งทางตรงและทางอ้อม ควรให้ผู้ป่วยอยู่ในห้องเดี่ยว หรือห้องแยกโรค บุคลากรต้องสวมใส่ถุงมือ
- 3) **Droplet Precautions** คือ มาตรการลดความเสี่ยงการแพร่กระจายเชื้อทางฝอยละอองขนาดใหญ่ (>5 ไมครอน) ที่แขวนตัวอยู่ในอากาศ แพร่กระจายไปได้ไม่ไกล โดยป้องกันการสัมผัสกับสารคัดหลั่งจากทางเดินหายใจของผู้ป่วย เช่น เชื้อไข้หวัดใหญ่ โรคระบบทางเดินหายใจ รวมถึงเชื้อโควิด-19 ป้องกันด้วยชุด PPE ที่เหมาะสม โดยโรงพยาบาลศิริราชได้จัดทำแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ป่วยสงสัยโรคติดต่ออันตราย และได้ใช้ QR Code ในการเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ ให้เป็นข้อมูลล่าสุด และจัดเตรียมห้องตรวจแยกโรคให้เพียงพอ

รศ. ดร. นพ.ยงยุทธ ศิริวัฒนอักษร รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช กล่าวถึงเรื่อง Infection Control and Prevention in Healthcare Worker ได้นำคำแนะนำในการใช้อุปกรณ์ PPE ในสถานการณ์โควิด-19 จากกรมการแพทย์มาปฏิบัติ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโควิด-19 ทำให้บุคลากรของโรงพยาบาลศิริราช ไม่ติดเชื้อโควิด-19 จากการปฏิบัติงาน ทั้งนี้การใช้งาน PPE จะต้องคำนึงถึงขั้นตอนการสวมใส่และถอดชุด PPE เมื่อปฏิบัติงานเสร็จสิ้น เพื่อลดความเสี่ยงในการติดเชื้อ

จากการศึกษาผลงานอีกชิ้นหนึ่ง พบว่า เชื้อ COVID-19 สามารถอยู่ในรูปแบบละอองในอากาศเป็นเวลา 3 ชั่วโมง สามารถติดอยู่บนพื้นผิวได้นาน 24-72 ชั่วโมง ซึ่ง รศ. ดร. นพ.ยงยุทธ ศิริวัฒนอักษร ได้ย้ำว่าสิ่งของใกล้ตัว เช่น โทรศัพท์มือถือ เป็นแหล่งรวมเชื้อโรคต่างๆ ควรทำความสะอาดด้วยแอลกอฮอล์เป็นประจำ และจากการศึกษาเรื่องการเว้น

ระยะห่าง ตัวอย่างในรถบัสพบว่า ผู้ที่สวมหน้ากากลดโอกาสติดเชื้อ ถ้าเว้นระยะห่าง 1-2 เมตร ดังนั้นระยะห่างที่เหมาะสมในปัจจุบัน คือ เว้นระยะห่างกันอย่างน้อย 1 เมตร

ผศ. นพ.ธรา วงศ์วิริยางกูร รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช กล่าวถึง Safety Physical Environment ใน 2P Safety Goals ในประเด็นของคุณภาพอากาศภายในหอผู้ป่วย และการดำเนินการในช่วงที่ผ่านมา เป้าหมายของคณะทำงานด้านบริหารจัดการระบบระบายอากาศและปรับอากาศ คือ บุคลากรและผู้ป่วยในโรงพยาบาลศิริราชมีความปลอดภัยจากการติดเชื้อทางอากาศ มีคุณภาพอากาศที่ดี ไม่เป็นแหล่งสะสมเชื้อโรคและสารพิษในอาคารบริการ จากการตรวจสอบ พบว่า คุณภาพอากาศได้ตามมาตรฐาน ASHRAE ด้วยการวัดการหมุนเวียนอากาศ ความชื้นสัมพัทธ์ อุณหภูมิ แก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ จำนวนอนุภาคแขวนลอย แรงดันอากาศ และอัตราการแลกเปลี่ยนอากาศ เป็นต้น โดยดำเนินการในพื้นที่นาร่อง ได้แก่ ห้องคัดกรองแยกโรค หน่วยตรวจแพทย์เวร-ฉุกเฉิน หอผู้ป่วยอาชีวเวชศาสตร์ 3, 4, 5 หอผู้ป่วยอัมพฤกษ์-อัมพาต ชั้น 6 เหนือ ห้องผ่าตัดทั้งหมด หอผู้ป่วยวิกฤติทั้งหมด ห้องแยกผู้ป่วย ห้องแยกผู้ป่วยปลอดภัย และห้องแยกผู้ป่วยแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ จึงมีการปรับปรุงในแต่ละพื้นที่ เช่น การปรับระบบการระบายอากาศในห้องความดันบวกให้เปลี่ยนเป็นห้องความดันลบ การเพิ่มระบบระบายอากาศ เป็นต้น

สรุป การเกิดสถานการณ์โควิด-19 ทำให้เราเข้าใจ เห็นความสำคัญของ 2P Safety Goals คณะฯ ให้ความสำคัญเรื่องความปลอดภัยของผู้ป่วยและบุคลากรทางการแพทย์อย่างเหมาะสม ความเสี่ยงของบุคลากรที่ทำงาน ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีความเสี่ยงในการติดเชื้อไม่เท่ากัน บุคลากรที่มีความเสี่ยงสูงต้องใช้ PPE ที่เข้มข้นกว่า และยึดหลักการที่ว่า ต้องทำให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ป่วย (Patient Safety) และบุคลากรต้องปลอดภัย (Personnel Safety) ควบคู่ไปด้วย ซึ่งโรงพยาบาลศิริราชได้ประกาศ 2P Safety Goals โดยหวังว่าบุคลากรจะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้กับการทำงาน ทำให้ไม่เกิดการแพร่กระจายเชื้อในผู้ป่วย และบุคลากรของโรงพยาบาลศิริราชไม่ติดเชื้อจากการปฏิบัติงาน

